

Finansiering

Kap 21 **Finansiering**

KTH Industriell teknik
och management

ME1002

Industriell ekonomi GK

2011 Vt period 4

Tomas Sörensson

1

Varför behöver företag kapital?

Finansiering

Fyra typer av kapital i ett företag

Realkapital

Finansiellt kapital

Humankapital

Immateriellt kapital

2

2

Vad är finansiering?

Kapitalstorlek

Kapitalanvändning

Kapitalanskaffning

Kapitalkostnad

3

3

Vilket kapital ingår i en balansräkning?

Tillgångar	Skulder	
Anläggningstillgångar	Eget kapital	
Omsättningstillgångar	Långfristiga skulder	} <i>Främmande kapital</i>
	Kortfristiga skulder	
<i>Total kapital-användning</i>	<i>Total kapital-anskaffning</i>	

4

4

Kapital

Totalt kapital = anläggningsskapital + omsättningsskapital

Totalt kapital = eget kapital + skulder

Anläggningstillgångar + omsättningstillgångar = eget kapital + skulder

Anläggningsskapital = anläggningstillgångar – långfristiga skulder

Rörelsekapital = omsättningsskapital – kortfristiga skulder

Totalt eget kapital = anläggningsskapital + rörelsekapital

Anläggningstillgångar = Tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk

5

5

Behov av rörelsekapital i industriföretag

Råvarulager

Produkter i arbete

Färdigvarulager

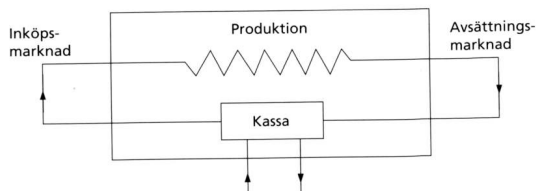
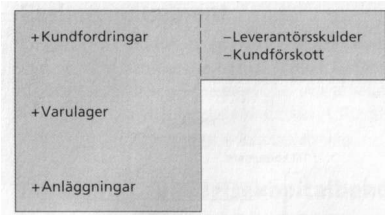
Kundfordringar

6

6

Företagets kapitalbehov

Totalt kapitalbehov =
anläggningsskapital + rörelsekapital + likviditetsreserv

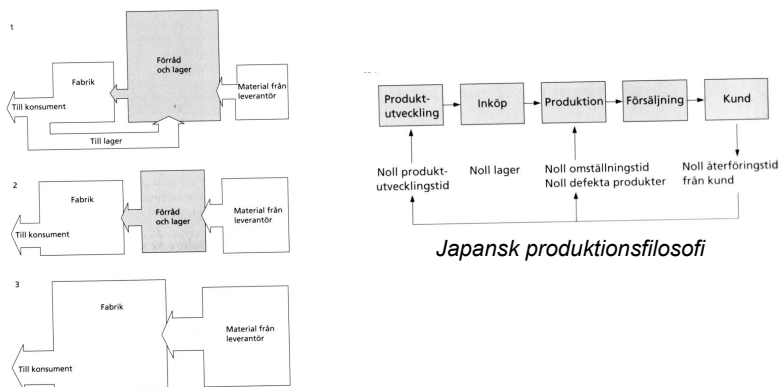
7

Ur Kursboken

7

Säkerhetslager

Kapitalrationalisering (Just-In-Time, JIT)

Från "stora lager" ("just in case") till "just in time"

8

Ur Kursboken

8

Lång väntan på betalning kan knäcka småföretag DN 2003-10-27

Storföretag dröjer ibland upp till 90 dagar med ersättning till underleverantörer

- För knappt ett år sedan skrev DN om att många småföretag som levererar till stora företag hade problem med att de fick betalt först efter 60 dagar i stället för de 30 som tidigare var praxis efter leverans. Nu finns det till och med de som dröjer 90 dagar innan de betalar leverantörerna, exempelvis delar av Volvo. De längre betalningstiderna skapar likviditetsproblem, småföretagen kan inte betala sina räkningar och i vissa fall tvingas de gå i konkurs.

Och situationen har förvärrats. I en undersökning som Sifo har gjort på uppdrag av Företagarnas riksförbund visar det sig att betalningstiden har ökat ännu mera. Speciellt drabbade är företag inom tillverkningsindustrin där över 40 procent av företagen får vänta längre än 30 dagar på betalning.

- Det går åt fel håll, konstaterar Gunvor Engström, vd för Företagarna.

I många fall sker förändringen utan någon förhandling. Det levererande företaget får ett brev där det står att från och med nu kommer vi att betala er efter 60 dagar i stället för 30. För de små företagen är det svårt att säga emot. De är beroende av de stora beställarna och har svårt att hävda sig. Många ringer till Företagarna och klagar men få vill gå ut i offentligheten med sin kritik, rädda för att förlora en kund.

Volvo IT är ett av de företag som har ökat betalningstiderna från 30 till 60 dagar, i vissa fall kan det dröja 80 dagar innan leverantören får betalt. Enligt Karl-Gustaf Olsson är det en anpassning till hur konkurrenterna utomlands gör.

- Inom lastvagnsbranschen i världen är betalningsvillkoren 60-90 dagar. AB Volvo har anpassat sig till det.

9

9

Kapitalrationalisering

Längre kredit från leverantörerna

Ge kortare kredit till kunderna

Just in time

Minska tillverkningstider

Effektivare marknadsföring och försäljning minskar färdigvarulagret!

10

10

Behov av rörelsekapital

Rörelsekapitalet =
Omsättningstillgångar – kortfristiga skulder

Procentmetoden

Balansräkningsmetoden

Genomsnittsmetoden eller tidsmetoden

11

11

Rörelsekapital

Handelsföretag

Genomsnittslager =
$$\frac{\text{maximilager} + \text{minimilager}}{2}$$

12

12

Rörelsekapital

Ett nystartat handelsföretag har sammanställt följande uppgifter om det först; verksamhetsåret (Mkr).

Omsättning	12,5
Resultat	2,5
Varukostnader	6,0
Rörelsekostnader	
- löner	2,0
- lokalkostnader	1,0
- övriga försäljnings- och administrationskostnader	1,0

Varorna levereras 1 gång per månad till affären. Inga säsongsvariationer i försäljningen. Leverantörerna får i genomsnitt betalning efter 9 dagar och kunderna betalar i genomsnitt efter 12 dagar. Beräkna behovet av rörelsekapital.

Beräkna genomsnittlig kapitalbindning i varulagret

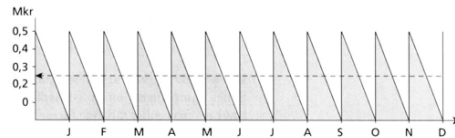
Lösning

Leveransvärde per leveranstillfälle 6 Mkr / 12 mån = 0,5 Mkr

Maximilager = 0,5 Mkr

Minimilager = 0 Mkr

Genomsnittslager =
= $(0,5 + 0) / 2 = 0,250$ Mkr

13

13

Genomsnittslager

Omsättningshastighet

Lagrets omsättningshastighet (LOH) (gångar/år) =

$$= \frac{\text{Omsättning till inköpspris}}{\text{Genomsnittslager till inköpspris}}$$

Lagrets omsättningshastighet (LOH) (gångar/år) =

$$= \frac{\text{Omsättning (kg)}}{\text{Genomsnittslager (kg)}}$$

Genomsnittlig lagringstid (dagar) = $360 / LOH$

14

14

Rörelsekapital

Beräkna varulagrets omsättningshastighet.

Lösning

Varukostnad för årets omsättning	6 Mkr
Genomsnittlig kapitalbindning i varulager	0,250 Mkr
Varulagrets omsättningshastighet =	$6 / 0,250 = 24$ ggr

Beräkna genomsnittlig kapitalbindning i varulager med hjälp av omsättningshastigheten.

Lösning

Genomsnittlig kapitalbindning i varulager = $6/24 = 0,250$ Mkr

Beräkna genomsnittlig lagringstid

Lösning

Alt 1 $6 / 360 * x = 0,250$ Mkr ger $x = 15$ dagar

Alt 2 $360 / 24 = 15$ dagar

Beräkna det genomsnittliga värdet på leverantörsskulderna

Lösning

Årets varuinköp 6 Mkr (360 dagar)

Genomsnittlig leverantörskredit $9 * 6 / 360 = 0,150$ Mkr

15

Exempel ur Kursboken

15

Leverantörskrediter

Kundkrediter

Genomsnittlig leverantörskredit (kr) =

Genomsnittlig kredittid (dagar) * Årets varuinköp till inköpspris

360

Genomsnittlig kundkredit (kr) =

Genomsnittlig kredittid (dagar) * Årets varuförsäljning till inköpspris

360

16

16

Rörelsekapital

Beräkna det genomsnittliga värdet på kundfordringarna

Lösning

Årets varuförsäljning till inköpspris 6 Mkr

Genomsnittlig kundkreditid 12 dagar

Genomsnittlig kapitalbindning i kundfordringar = $(12 * 6) / 360 = 0,2$ Mkr

Sammanställ det totala rörelsekapitalbehovet (Mkr).

Lösning

Varulager	+ 0,250
Leverantörsskulder	- 0,150
Kundfordringar till inköpspris	+ 0,200
Varufödets rörelsekapitalbehov	= 0,300

Beräkna kundfordringarna till försäljningsvärde (Mkr). Ger samma belopp som i BR.

Lösning

Sammanställ det totala rörelsekapitalbehovet.

Kundfordringar till försäljningsvärde $12 / 360 * 12,5$ Mkr =	+ 0,417
Varulager	+ 0,250
Leverantörsskulder	- 0,150
Rörelsekapitalbehov	= 0,517

17

Behov av rörelsekapital

Industriföretag

Balansräkningsmetoden

Genomsnittsmetoden eller tidsmetoden

Regler vid beräkningen

Genomsnittligt kapitalbehov

Utbetalningar

18

18

Rörelsekapitalbehov

Tillverkningsföretag – exempel

AB Paradis överväger att utöka sitt sortiment med simhoppställningen Orädd. Som ett led i beslutsprocessen försöker ekonomiafdelningen att beräkna det ökade behovet av rörelsekapital som blir en följd av produktionsutvidgningen. Paradis försäljningsavdelning beräknar att 1 080 hoppställningar ska kunna säljas per år. Självkostnads kalkylen för produkten ser ut på följande sätt:

Direkt material som förbrukas vid produktionens början	500
Direkt lön som tillkommer löpande under produktionsprocessen	500
TO (inkl avskrivningar 250) som tillkommer löpande under produktionsprocessen	500
AO, FÖ (inga extra p g a Orädd)	1 500

Planeringsavdelningen räknar med 10 dagars produktionstid. Råvaror köps in för 160 produktenheter per gång och buffertlagret motsvarar råvaror för 40 Orädd.

Färdigprodukterna lagras i genomsnitt 30 dagar. Råvaruleverantören ger 30 dagars kredit och AB Paradis räknar med att ge alla kunder i genomsnitt 1,5 månaders kredit.

Beräkna det ökande behovet av rörelsekapital.

19

Exempel ur Kursboken 19

Lösning - tidsmetoden

1 Beräkna omsättning per tidsenhet

Årsomsättning/360 = 1080/360 = 3 hoppställningar per dag

2 Sammanfattning genomsnittliga genomloppstider

Råvarulagring

Minimilager = 40

Maximilager 40 + 160 = 200

Genomsnittslager = (40 + 200) / 2 = 120

Råvarulagringstid = genomsnittslager / förbrukning per dag = 120/3 = 40 dagar

Leverantörskredittid 30 dagar

Produktionstid 10 dagar

Färdigvarulagring 30 dagar

Kundkredittid 45 dagar

3 Fastställ utbetalningar per produkt

Direkt material 500 kr

Direkt lön 500 kr

TO minus avskrivningar 250 kr

Summa 1250 kr

20

Exempel ur Kursboken 20

Lösning - tidsmetoden

Utbetalning
i kronor

1250

500

Råvarulagring 40

dL+
TO

30	10	10	30	45
----	----	----	----	----

Leverantörs
kredit 30

Produk
tionstid
Färdig
varulagring

Kundkredittid

Kapitalbindning i material

$((40-30) + 10 + 30 + 45) * 3 * 500 = 142\ 500$ kronor

Kapitalbindning i dL och TO

$(10/2 + 30 + 45) * 3 * 750 = 180\ 000$ kronor

Genomsnittligt

rörelsekapitalbehov = 322 500 kronor

21

Exempel ur Kursboken 21

Kapitalmarknad

Kapitalanskaffning

Kapitalmarknaden

Aktiemarknaden
Kreditmarknaden

Kapitalanskaffning

Främmande kapital

- säkerhet
- obligationslån
- inteckningslån
- reverslån
- checkräkningskredit
- factoring
- leasing
- konvertibla skuldebrev

22

22

Eget kapital

Tillfört

extern
internt

Nyemission

kontantemission – apportemission
företrädesemission – riktad emission
teckningsrätter (exempelvis med emissionsvilkor 1:3)

Fondemission

delrätter (exempelvis med emissionsvilkor 2:7)

23

23

Främmande kapital

Främmande kapital tillförs av andra än ägarna

Skiljer sig från eget kapital ifråga om:

Löptid

Säkerhet

Avkastning

Inflytande

24

24